

AZ ARANY SASHOZ.

DEUTSCH SÁNDOR

„az arany sashoz“ ezimzett, Budapest, VI. ker. király-utca 26. sz. a. Jóhírű női divat- és kész ruhák-raktára

női ruha-kelméket és kész női öltözékeket, továbbá vásznót, kanavászt, percaill-árúkat, hölgyek és urak számára való teljes felszereléseket, fehérműt, asztal- és ágyszerítöket, szőnyeget, függönyöket stb.

Mérték szerint való megrendelések saját műtermében legrovidebb idő alatt jutányosan és pontosan eszközöltetnek.

Főnt említett árucikkek a t. c. közönség kényelmére még kedvező feltételű részletfizetés mellett is adtnak el.

Vidéki megrendelések is fogadtnak el és szövet-mustrák megküldetnek.

Budapest, király-utca 26. szám.

A legszebb siremlékek

az elismert legolcsóbb árak mellett, sűrűke maunthauseni gránitból, fekete gránitból (Szent), sötétzöld gránitból (Porphy), vörös és fekete magyar márványból; továbbá vázák, alakok, koszorúk és urnák márvány és ércből, sűrűcsiszolatok és kerítések.

Az enterprise des pompes funebres siremlék-gyára Budapest, kerepesi ut 48. szám.

Jó formájú erős minőségű angol nyergek... szélés erős fekete kocsizó és lovag-köpeny... GUMI... szélés erős fekete kocsizó és lovag-köpeny... szélés erős fekete kocsizó és lovag-köpeny...

Revolver 25 patronnal együtt fajtásként három nagyságban... Kertész Tódor... Budapest, Borostyáni utca 1. szám.

Lipik jód-író... Különleges hatással bujasesny, görvély, csúsz, köszvény, hughyólyag, bőr- és női betegségek ellen. 5266 Füüdörvos dr. Kern Henrik.

EPILEPSIE

(nehézkör) levél útján gyógyít...

Legnagyobb tapasztalás, miután eddig több mint 11,000 esetlett gyógykezelve. 5. 07

Csak 1 fnt 20 kr. Egy részlet 5000 ab kitűnő járásra óra, melyek minden 24 órában felhuzandók...

óragyári raktárban Bécs, Praterstrasse 16.

patkány- és egér-irtó szer. Egy doboz ára 1 fnt 6 doboz 5 fnt o. é. Valódi perzsai, minden rovar irtó por.

svábogár (leimchen) irtó por. 1 csomag ára 50 kr. 6 csomag 2 fnt 50 kr. é.

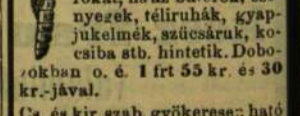
rosz-bogárt (csótány-bogár) irtó por, dobozban (külön szőrő készülékkel ellátva), ára 1 doboznak 1 fnt és kisebb 55 kr. o. é.

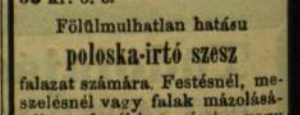
poloska-irtó szer, bútorok számára. Egy nagy üveg 50 kr. 6 üveg 2 fnt 55 kr. 1 kis üveg 30 kr, 6 üveg 1 fnt 53 kr. o. é.

Földmulhatlan hatású poloska-irtó szesz falazat számára. Festésnél, megszárításnál vagy falak mészolásánál a festékbe, méssze vagy vakolatba keverésre alkalmas.

rosz-bogár-por egyformán szét szórható, és a legkisebb háladékba belévehető. Egy darab ára 50 kr. o. é.

REISS B., magyar kir. szabad. vegyszerek gyára Budapest, király-utca 47. I. em. Pókraktár: 5273

Thauer József úrnál Pesten, három korona-utca 9.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK... egész évre ... 12 fnt... 6 *... Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: ... 8 fnt... 4 *... Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: ... 6 fnt... 3 *...

18-dik szám. 1879. BUDAPEST, MÁJUS 4. XXVI. évfolyam.

VERESS SÁNDOR.

NEMZETÜNK történetkönyvének még a legközelebbi múltból is vannak kitérhetlen lapjai. A szabadságharcunkra bekövetkezett rémítőd ismerni velük borzalmat keltő minden részleteiben. Hiszen benne éltünk, szentani voltunk, a katonai törvényszékek ítéletei közkezen forognak, s közöttünk járnak meg életben maradt áldozataik, mind megannyi élő krónika abból az időből.

mit csinált, hogyan működött oda künn a magyar emigráció? Bizonny szegényes kevesen. S a ki ezt följegyezi, a kortársaknak és utókornak tudomására hozza, vagy csak anyaggal, részletekkel járul is megírásához: a magyar história számára dolgozik.

A Pesti Napló mult évi tárczájában egy hosszú cikksorozat jelent meg „Magyar emigráció keleten“ címmel. Szerzőjeül X. Y. volt megnevezve. A közlemény, noha azt — ez a sok számot igénybe vevő hirlapi közlemények közös

sorsa — csak töredékesen, hégagosan olvashatta a magyar közönség, oly feltűnést keltett, melyhez hasonlóval kevés közlemény dicsekedhetett az újabb időben. Az élénk, vonzó előadás, mely minden sorában magán visel a közvetlen tapasztalás vagy legalább is jól értesült bélyegét, párosulva ritka elfogulatlansággal és igazságszeretettel, ugy is mint emlékirati s tárgyánál fogva részben történeti, ugy is mint irodalmi művet a legelső sorában helyezik, melyeket a magyar literatura e nembn fölmutat. Találgatták az író nevét,

VERESS SÁNDOR.

Keresztelési, születési és névnap s ünnepi ajándékokra ajánlható.

Gróf Waldstein-sorsjegyek

kiaúva 1847-ben a következő két váltóház által: Rothschild M. A. és fiai Frankfurt, és Sina Simon G., Bécsben, hol valamennyi nyeresémi ki is fizették. E papír mai napság az Osztrák-Magyar birodalom legrégibb sorsjegyei közé számítattik, s azon kiváló előnnyel bír, hogy 1880-ban kétszer, 1881-ben pedig háromszor fog huzatni.

a 12 forintért ötöd Waldstein-sorsjegyekre.

Ily részjegyek tulajdonosai az utolsó húzásig valamennyi nyeresémre (a legkisebbeket is beleértve) játszanak, mindenkinek szabadságára hagyván, a részjegyeket 1885-től kezdve, ha a szám nem lesz kihuzva, a 8 fntjával visszaadni, a mint én különben azokat minden időben pontosan a napi árfolyam szerint vissza is váltom.

Téhat 10 húzáson, melyeken az 1885-dik évig játszanak, nem kockáztatnak többet, a legkedvezőtlenebb esetben négy fntnál; egy oly kombinatio, mely eddig nem nyújtott a t. közönségnek.

Kövesdy Mór bankháza BUDAPESTEN,

s általános lón az óhajítás, vajha e közlemények könyvbe gyűjtve látnának napvilágot.

Nem kellett sokáig várni rá. „A magyar emigráció keleten” című munka megjelent két meglehetősen vastag kötetben az Athenaeumnál, s mi abban a helyzetben vagyunk, hogy most már a közönségnek a szerző kiléte iránti érdeklődését is kielégíthetjük.

Már maga a könyv is a teljes nével jelent meg. Veress Sándor a szerző s a czimlap még azt is elárulja, hogy mérnök. Hozzátehetjük, hogy emigráns, még pedig olyan, ki még ma is külföldön él s művét nem nagyobb érdek gerjesztése kedvéért bocsátá közre eleinte névtelenül, hanem azért, mert az 1878-iki muszka népvándorlás közepette — Romániában élve, — nem láthatta tanácsosnak nyíltan lépni föl oly munkával, melynek minden sora magyar hazaszeretetet lehel.

Veress Sándor született 1828. decz. 3-án Sarkadon Biharmegyében. Fia az ott harmincz éven, különösen a népnevelés terén buzgón működött, tudományosságáról széles körökben ismert néhai Veress Ferencz reform. lelkésznek. Gyermekei tanulmányait otthon és Békésen, latin és magasabb iskoláit Debreczenben végezte, még pedig mindig kitűnően, különösen a szám- és mértanban. Az 1848 ki zavarokkal bezárattván a főiskola, ő a krasznamegyei főispán Kabós J. fiaival mint joghallgató Szilágy-Somlyóra ment, és onnan mint Dobozy-huszár Erdélybe Urbán ellen. Részt vett a kolozsvári futásban és a csucai útközvetben, majd önkénytelen áttért a bihari 27-ik zászlóaljba rendes honvédek, hol végigszolgált a fáradalmas téli hadjáratot Bem alatt. 1849 májusában ez a sereg vágta el a Temesvár fölmertésére Oláhországból újra betörő Puchner útját, ez szoritotta vissza a hátrálásairól híres osztrák vezért Oláhországra, és ettől fogva zászlóalja Orsován és vidékén maradt, míg augusztus 23-án a művében leirt mehádiai csata után zászlóaljával mint hadnagy a haza határain átnyomatva, letették a fegyvert a törököknek Vereseróvánál.

Innen kezdve aztán maga írja meg viszontagságteljes élete történetét emlékirataiban, együtt ama honfiaink sorsával, küzdelmeivel, élményeivel, kiket a világosi katasztrófa külföldre sodort, idegen, sokszor részvéttlen, sőt olykor irántunk ellenszenvvel viseltető népek közé, s kik mégis előttünk csaknem fölfoghatatlan nehézségek közepette, teljesen vagyontalanul, az idegen nép, nyelv, szokások ismerete, jóakarók pártfogása nélkül, sőt az ellenséges hatalom ezerféle üldözései dacára nemcsak átküzdötték magokat a hosszú évtizedek nyomorúságain, de sőt a haza felszabadítására is tőlük telhetőleg mindent megtettek, szóval mint az apostolok, irásban vagy karddal a kezükben, a mint a körülmények reményt nyújtának szolgálhatni szent ügyét az elhagyott hazának, melynek becsületére, sőt dicsőségére váltak a külföldön is, tiszteletet szerettek neki idegen népek előtt, hol csak általuk kezdék ismerni hiven és igazán hazánkat és legutóbbi küzdelmeit, melyek híre hazug irányzatossággal elferdítve jutott el csak odáig az ellenséges hatalom által a világtól elszigetelt szegény Magyarországból.

A munka úgy olvastatja magát, mint

egy regény. Tarka egymásutánban vonulnak el szemünk előtt a legváltozatosabb képek, mint egy ezerszínű kaleidoskop, csak az író személyes élményei által fűzve egy egészszerű, a ki semmit nem hagy megfigyeletlenül s épen a részletrajzok által teszi művét oly vonzóvá. Nem is annyira az emigráció, mint inkább az emigránsok története az, a mit ír, s azok közt is nem annyira a história-csináló nagy alakoké, mint az u. n. „kis embereké”, a kik között nem egygyel találkoztunk olyannal, hogy regényhősnek illelnek, ha ugyan volna oly gazdag képzeletű költő, a ki oly alakokat tudna élénk vezetni, mint a legnagyobb regényíró: a valóságos élet.

Az utolsó csatával, az utolsó fegyveres honvéd sereg kivonulásával, fegyverletelével török földön, táborozásával Viddinél, Sumlára vonulásával s az ottani élet festésével vezet be mívét, mig eljut arra a pontra, a hol a török kormány belefárad a hazátlanok segélyezésébe s a magyar szabadságharc ez utolsó tömeges csapatának minden tagja a maga szárnyára kénytelen keln. A kik Törökországban is magyarokul akarnak maradni, kenyeret adó foglalkozás után kénytelenek látni. Ő maga, a kényes debreczeni diák, a még kényesebb honvédfőhadnagy szabóinas lesz Várnán s még nagy ur sok másához képest. A varrótü biztos kenyér lesz kezében s könnyű podgyász, melylyel nem nehéz Stambulba jutnia s ott is megkeresnie becsülettel napi szükségességét. Emberek, tájak, intézmények, népek, szokásaik, történetük, — napi események kísérik útjában mindenütt, melyeket följegyez. Az emigráció belélete, egyesek viszontagságai, szétzüllésük, ismét találkozásuk, terveik, reményeik hű regisztrátorra találunk benne, oly részletességgel, mely a lelkiismeretességnek viseli magán nyomát. Előnkbe tárja az egyes népek faji sajátosságait, jellemét, társadalmi életét, s akármely részét üssük föl könyvének, mindenütt találunk vonzót, érdekeset. Kár, hogy az anyag nagy halmaza miatt teljes lehetetlen nyomon követnünk a mű folyamát s kellő számu mutatónyommal nem tehetjük érdekesebbé ismertetésünket. Csak úgy találomra ragadunk ki egyetnást, hogy a szerzőt magát is beszéltesük lapunk más helyén. A szerző, mi alatt ismerteti a konstantinápolyi magyarok életét, nem mulasztja el meglátogatni a Kis-Ázsiába települt honfitársakat, kik ott régi, egyszerű városok romjain, tündéri szépségű, de elvadult, pusztá területeken kísértik meg elvetni a kultúrélet magvait, bejárja a klasszikus kor isteneinek honát, meglátogatja régi nagy száműzötteink nyugvóhelyét, — majd átvág a napi politikába, leírja a lázongásokat, az orosz izgatásokat, azok szövevényeit, főbb szereplőit, kikkel színről színre volt alkalma megismerkednie, kifejtje előttünk az akkori bosnyák fölkelést, élénk vezetí Mencsikoffot — azon kornak Ignatieffét, — Omér pasát stb., mig elvezet a krimi háboru kitoréseiig.

Ekkor már a szerző, ki szabadságidejét tanulmányainak, kivált a nyelvek megtanulásának szentelé, mint tolmács szerepel az angol táborban. Később markotányos lesz s előtte eddig egészen új téren kísérti meg életrealóságát. E része talán a legérdekesebb könyvének. Egész hajórakományokat szállít Krimbe, ott a szövetségesek táborában boltja, vendéglője van.

Színről színre látja a csatákat, a retentő vár ostromát, bevételét; alkalma nyílik megismerkednie ama hadjárat történeti nevű szereplőivel. Majd visszatér Konstantinápolyba vagyonosan ő is, mint sok más honfitársa. Az emigráció egy része jólletré tesz szert, de az nem tart sokáig. Tanuja lesz Brussa veszedelmének, a fél-évig tartó földrengésnek, életveszedelemből csodával határos módon menekül. Majd letelepül a Dobrudzsában, hol mint egy új Robinson gazdálkodást kezd a sokat hánytatott Deresényivel, azonban a kedvezőtlen viszonyok miatt kevés szerencsével. Butorkereskedést nyit Konstantinápolyban, de sikertelenül. 1858 ban Párisba indul, hogy ott a mérnöki szakmára kiképezze magát, de ott legyőzhetetlen akadályokra talál, s így Londonba megy s ott kezd meg tanulmányait, gyakran érintkezvén az emigráció ott élő tagjaival, mig az 1859-iki olasz-osztrák háboru őt is az olaszországi magyar legióba sodorja, de hogy aztán végkép visszatérjen keletre s végül letelepedjék Bukarestben, hol tizennyolcz év óta mint mérnök működik. Egyenesen neki tulajdonítható, hogy Romániában gyakorlatba hozta a trigonometriai fölméréseket, a jószágoknak rendszeres gazdasági táblázatokba osztályozását stb., s mig gyönyörű térképei egész Oláhországban ismertté tették nevét, mint vasúti mérnök is működött s pl. a vaskapubalatai vonal kitzése az ő műve. A bukaresti magyar egyetel tiszteletbeli elnöke s az ottani magyar reform egyház ügyeinek is egyik legbuzgóbb intőzője.

Élete buzdító példa lehet minden fiatal emberre, a ki sulyosan érzi vállaira nehezni az élet terhét. Viszontagságokban, küzdelmekben kevés embernek jutott ki akkora rész, mint ő neki; de őt az élet sulyos gondjai nem törték meg, csak megédzették, a mint az aczél megedződik a kalapács alatt. Kétségbeesést nem ismerő csüggedetlensége, bátorsága szembe szállni az étellel, keresztülsegítette a legnagyobb nehézségeken s megtanítá kiképezni és érvényesíteni tehetségeit. Anyanyelvén kívül beszél és ír románul, németül, angolul, francziául, olaszul, törökül s szakmájai tárgyain kívül a történeti, természetani és filozófiai tudományokban is ritka jártassággal bír s hogy hazája irodalmát és történetét mily jól ismeri, nyelvét mily szépen kezeli, arról lapunkban megjelent néhány érdekes cikkünk kívül legjobb bizonyosságot tehet most kiadott műve, melyben a ki lapozni kezd, nem szívesen fogja letenni, mig végig nem olvasta.

Tórs Kálmán.

Már minden virágom . . .

Már minden virágom hervadozni látom,
Mely ifju koromnak ékessége volt,
S annál mélyebb a gyász haldokló virágon,
Mennél szívderítőbb, mig üdén mosolyg.

Oh virágok, oh nők, ábrándok, szerelmek!
Mint tünékeny álmot látlak szállani,
Nem is voltatok más, mint a kikeletnek
Rózsáin elszunnyadt szívem álmai.

Tünjenek, ha álmod! Mint örök valóság,
A hazának képe ébred lelkeimen.
A szegény hazáé, melynek koszorúját
Egy virágom nem volt ékesítenem!

Szerelmem, tied volt életem tavassza,
De nyaram és őszöm tied lesz, hazám,
Szemfedőjét a tél rám csak úgy nyugoszsza,
Ha minden gyümölcsét neked áldozom!

Bartók Lajos.

A ki örökké bujdosott.

Igaz történet.

Közlí: **Eötvös Károly.**

(Folytatás.)

A francziák sok nemét élték már és szenvedtek már keresztül mindenféle rabságnak, szolgaságnak, nélkülözésnek és fájdalomnak. Megszokták már a testnek és léleknek gyötrelmeit, a sors fordulatinak szomorú szeszélyeit s az aggódo lelkek azon örökös boruját, mely a reménynek hajnalderűjét is mindig csak felbök alatt látja s mely a napnak fényében is villámot s a falevel rezgésében is vihart képzel, veszélytől fél. Nem voltak se kétségbeesettek, se embergyűlölők, hanem szomorúak. Szívük nem tört még meg, hanem kifáradt már. Bizonyos közöny vett rajtuk erőt, mely azonban még érzett bánatot s táplált némi reményt. Francia vér, még erőteljes férfikor s eredetileg egészséges, katonás kedély menté meg őket a sors durva bánatmai közt. És egy kiolthatatlan vágy. Még egyszer látni Franciaországot s megittasulni az édes haza édes levegőjén. Minő vágy volt ez! Mily boldogok lehetek volna e nélkül a kalmuk uraságnál! Mily boldogtalanok lettek volna e nélkül egész életükben!

Rideg, fanyar, keserű érzettel nyugodtak meg a gondolatban, hogy őik most már Karaszor bég rabszolgái. Vajjon mit fog velük csinálni Karaszor bég? Mire használja őket? Mikor, kinek és hova fogja őket eladni vagy elszállítani? Bizonyosan nem azért vette őket, hogy gyönyörködjék bennük. Bizonyos, hogy nyereszkedni akar rajtuk. De hogy és miként? Sehogyse tudták elgondolni. Ha befogja őket műhelybe, ha dolgoztat velük, ha így akarja a vételárt megszolgáltatni: akkor valószínűleg nagy városba viszi őket. Talán Trebizond is nagy város. Ezt nem tudták, e városnak híré soha nem hallották. De ha nagy városba telepíti őket: ott lesz is módja a szabadulásnak. Aztán pénzük is van. Azt már tudták, hogy Keleten mindenható a pénz. Tizenkétezer piasterral s ügyes színléssel sokat meg lehet kísérteni szegény embernek. Megnyugodni a sorsban és várakozni: ez a régi életbölcsességük mutatkozott egyedül jónak ez-uttal is.

Pedig pénzüket nem sokáig tarthatták meg. A hajó lassan haladt előre; a szél majdnem délnyugotról, tehát majdnem ellenkező irányban fújt, mint a merre az ő utjuk vezetett. A hatszáz kilométernyi tengeri út vagy tíz napot vett igénybe. A bég elunta magát, a francziákkal többször beszélgetett s egyszer beszélgetés közben azt kérdezte tőlük:

— Hol tartjátok pénzeteket?

— Magunknál kegyelmes ur.

— Rossz helye van ti nálatok a pénznek.

Gyermek kezébe két élű kés és szolga kezébe sok pénz nem való.

— Igen kegyelmes bég, de ha megengeded, az a pénz a miénk és ha nincs ellene kifogásod, mi ott tarthatjuk, a hol mi akarjuk.

A bég elnevette magát.

— Látszik, ugymond, hogy gyaurok vagytok s tökéletlen az elmétek. A pénz a tietek, mert azt nem vettem meg a tiszteletre méltó Mussza Nukhár bejtől, de az ellen kifogásom van, hogy nálatok legyen. A pénz olyan, mint az orvosság, — ha nem jól használják: mérge lesz belőle. Majd Szanatoğlu gondját viseli. Ha

valamikor más uratok lesz: meglehet a majd nálatok hagyja.

A bég olyan hangon beszélt, mely minden okoskodásnak és feleselésnek elejét vette. Pénzüket át kellett adni a kiállhatatlan Szanatoğlunak. Száz piasternél több egyiknél sem hagyattott.

Szeptember végén értek Trebizondba és pedig alkonyat táján. Még két éjszakát és egy napot töltöttek a hajón. A harmadik napon elvezették a bég palotájába. Nagy kíváncsisággal szemlélték menet közben a kikötőben ingadozó hajókat, melyek közt sok európai hajót is fedeztek föl. De kérdezősködéseikre a kísérő szolgák vagy semmit nem feleltek, vagy egy-egy kérdésre csak azt felelték: „ki tudná azt megmondani? Nem lehetett tőlük semmit is megtudni.

Többé-kevésbé szűk utcákon haladtak át, mig végre két nagy hidon és egy bástyaszerű nagy kőfalnak kapuján át a palotához jutottak, mely kívülről, a felette szűk utcáról nézve egy nagy, világosra színezett kőfalnál egyébként alig látszott. Belül azonban a palota — mint erről később eléggé meggyőződtek — egész kis városkát képezett.

Az utcára néző épület voltaképp nem volt egyéb, mint egy terjedelmes raktár, tele mindenféle európai, orosz, persa és déli árukkal. Ruhák, fegyverek, szőnyegek, bőrök, aczélárak, déli gyümölcsök, then, kávé és egyéb százféle cikkek itt felhalmozva. A bégnek hajója járt Konstantinápolyon át Kairóig s karavánja járt Erzerumon át Teheránig. Volt összeköttetése európai, orosz, persa és török házakkal egyaránt s volt bazárja Trebizondon kívül legalább négy-öt helyütt.

A raktár-épületen belül egy terjedelmes udvar volt, melynek egyik oldalán a kőfalkerítéshez támaszta hosszú, földszintes épület nyújtzkodott. Ez épület istálló volt néhány tehén és kecske s legalább nyolczvan darab ló számára, melyek közt igen szép arab példányok, fölőte értékes ménék és kanczák voltak. A francziák nem vették észre, hogy a bég lóval is kereskedett, de azt igen is, hogy a legszebb lovak, gyakran igen becses nyergek, csótárok és szerszámmal együtt a kormányzó pasának vagy más átutazó főembereknek s hadihajó-parancsnokoknak ajánlódokoztattak.

Az istállón belül, ennek egyik végéhez ragasztva, új, nagy, földszintes épület emelkedett, mely egészen fából volt készítve. Ez épület három ágra is szakadt s nagy, nyílt, feltetejű színeket is foglalt magában. Ez épület volt a mindenféle udvarbeli és kijáró cselédek, szolgák, napszámokosok, hamálók — teherhordók, — lovaszok, tatárok — levélhordók, — futárok, csónakosok tanyája és lakóháza. A nagy, feltetejű színek voltaképpen karaványszerűként szolgáltak. Ezek voltak a karavánok szálló és gyülekező helyei. Azon karavánoké természetesen, melyek Karaszor bég számára indultak Erzerum és Tebrisz felé, vagy a melyek ugyan az ő számára Teherán felől érkeztek. Ezen épület mellett voltak még fölföldeli alakok tévek számára is.

Ismét jelentékeny nagyságu udvar vagy szabad tér következett, melyen fa, szalma és takarmányfélék voltak nagy rendtelenségben felhalmozva. E tért kőfal zárta el, melyen át egy nagyobb és egy kisebb kapu vezetett egy csinos, inkább palotaszerű épülethez. Ez épület kőből épült s emeletén volt. Mind földszintjén, mind emeletén nagy és tágas termek voltak nagy számban s keleti fényüzéssel és pompával fölszerelve. Ez volt a bég lakóháza, itt volt egyik szárnyon a szelámlék, a másik szárnyon pedig a hárem, mely egy kisebb pavillonnal állt összeköttetésben. A pavillon egy minden oldalról magas falakkal körülvett s buja növényzetű kertre nyílt. A pavillon és a palota tetejéről tündérszépségben játszik a Fekete-tenger haragos zöld tükrének vég-

telene s a környező hegyek, a fellegrv, a karscu minaretek, a kupolás mosék és kereszttyén templomok, a nagy bástyafalak, a kikötői hajóárbczok, az óriási szőlőlugasok, a ciprus és mandulaültetvények s a hegyeken sötétedő erők gyönyörű őszhangja.

Ez épületben laktak a bég nejei és gyermekei, eunukhjai és szolgái. Az eunukhok innen kijártak az óriási cselédházhoz, melyet maguk közt hánnak neveztek, de a palotába Szanatoğlun kívül másnak nem volt bejárata. Legkényesebb ügyeiben ugy látszik Szanatoğlu volt a bégnek megbízott embere.

A palota egyik oldalánál kőfalak közt zárt szűk folyosón még beljebb több épület állott, melyek arra voltak szánva, hogy bennök az eladásra szánt gyermekek, ifjak és leányok találjanak ideiglenes tanyát. (Folyt. k. vetk.)

A bécsi diszmenet.

A fényes pompa, melyben Bécs ülte meg az uralkodó pár ezüstmenyegzőjének ünnepeit, méltó és valóban impozáns befejezést nyert a nagy diszmenet által, mely egy kaleidoskop változatosságával táruult föl april 27-én a Ringek palota-sorai közt.

Bécs e látványra vágyott legjobban, s e látványért önzöllött ezernyi sokaság oda a monarchia minden részéből, sőt külföldről is. És igazán pompás látvány volt, nagyszerű, szingazdag, változatos és leleményesen rendezve. Nyüzsgő mozaik, mely az ipar, kereskedés, művészet és sport képeiből alakult és megelevenült.

Az uralkodó azt mondta az öt üdvözölő polgármesternek, hogy az ünnepélyek rendezését azért engedte meg Bécsnek, mert ezzel az alkotó munkának, az ipari szorgalom, a kereskedelem és közlekedés minden terén, valamint a szépművészetek nyilvánulásának akart adni alkalmat, s elismerését kifejezni az állami életben való értékük iránti védő gondoskodásának. A menet csakugyan ezek nyilvánulása, s nem közönséges diadalutja volt a lájtantuli iparnak, mely előállította, és nem közönséges befolyással bírt az osztrák főváros legkülönbözőbb rétegeire, hetek óta foglalkoztatva ezernyi munkást, igénybe véve a szákezü ipart, s összegyűjtve ezeket Bécsbe, hogy aztán százezrek otthagya után távozzanak el.

Makart János, ki a csapongó képzelet számára tud festeni, e nagy diszmenet rendezése által is a csapongó képzeletet tartotta szem előtt, és el is kápráztatta. Maga a tömeg roppant volta is a hatás egyik rendkívüli tényezője. És e tömeg föl is volt használva, ugy szolgálja földolgozva, különböző részletekb n. (Óriás szinpadí látvány, mesteri beosztással. Szokatlan valami, mely térben és időben nincs megszorítva; jön, hömpölyög, mig a fáradt szem előtt összeolvad s az elbágyadt figyelem nem tudja vizsgálni, csak követi önkénytelenül.

Bizonyára a legnagyobb, legvegyületesebb menet volt, melyet eddig rendeztek. Bécsben, s általában Ausztriában a jelmezes menetek nincsenek is szokásban. Egy-egy főuri lovagjáték, képzelmes öltözetekben, meg-megesik olykor. Németországban már gyakoribb a lövészek, dalárok, tornázók, művészek jelmezes menete, de rendszeren kicsiny csoportokkal. A bécsi menet egyéb volt és nagyszerű.

Makart a középkort és az új kort hozta össze e jelmezes lavinában, nem annyira az igazság kedvéért, mint a festői látványosságért. Volt sok hűség a régi öltözetekben, volt homályos allegória is, melyekhez magyarázó szöveg kellett, volt erőszakolt szövetkezés is a középkor és az új idők közt (például az újkor egyik diadalmas találmánya, a vasut, középkori alakok által körülvéve), de e nagy egyvelegben megvolt az izlés, s nem szállt le a zűrzavaros tömeg színvonalához.

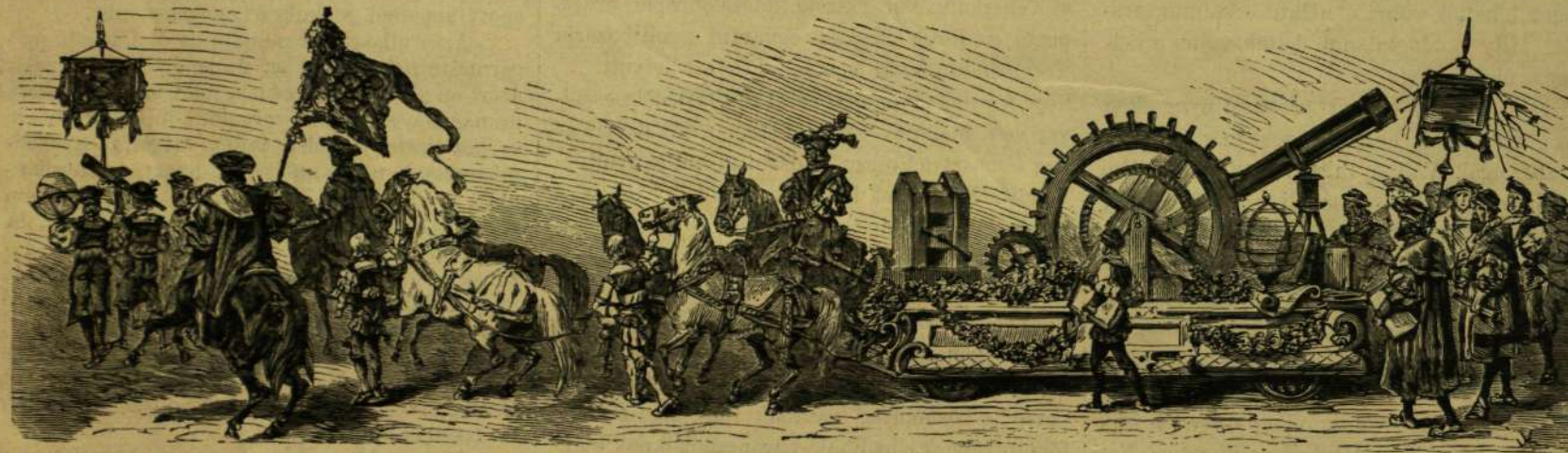
A színek szivárványos pompája, a mozgó alakok, a különböző idomu és jelképes kocsik, a paripák és fogatok, a száz formájú zászlók, a tömött csoportok és ritka sorok és egyes ezimeres heroldok, melyek a következő csoportot megkezdtek vagy befejezték; két oldalt a nézők tömege, majd sötét, majd tarka részleteivel, a nők világos sokaságával, a napernyőkkel; a

KERESKEDELEM.

KERTÉSZET.

MECHANIKUSOK.

HAJÓZÁS.

KÖNYVNYOMDÁS, KÖNYVKERESKEDÉS, KÖNYVÍRÁS.

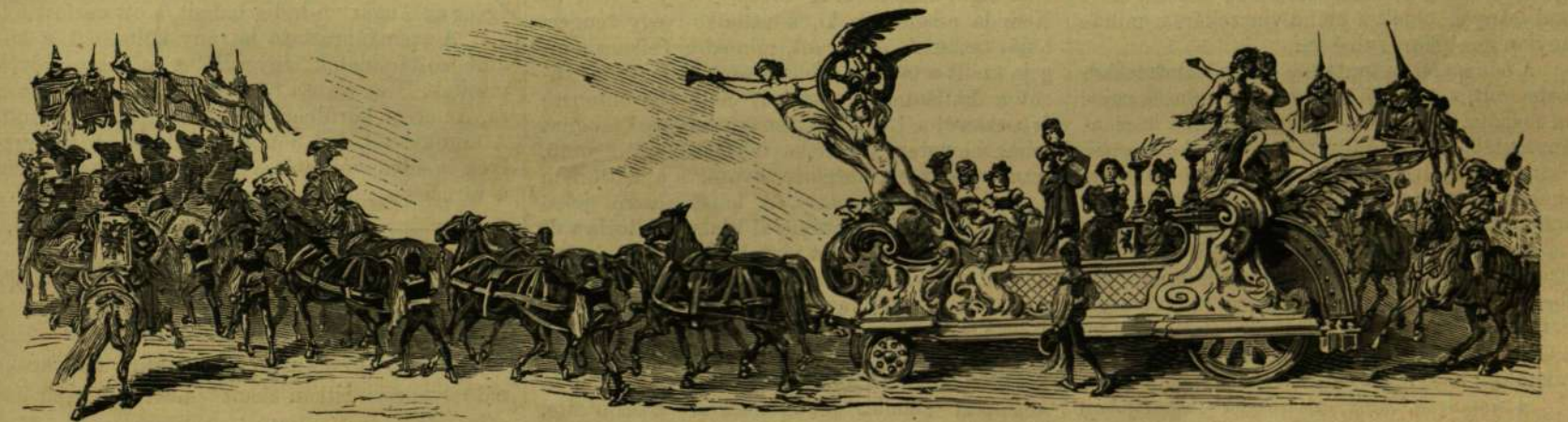
RUHÁZATI IPAR.

SZŐLŐMIVELÉS.

BÁNYÁSZAT.

VASUTAK.

KÉPZŐMŰVÉSZET.

I. Sándor, bolgár fejedelem.

Ápril 29-éről nevezetes távsürgöny jelent meg a lapokban Tirnovából, a berlini kongresszus által újból fölállított Bolgárország fővárosából. E sürgöny jelenté, hogy Battenberg herceg I. Sándor névvel Bulgária fejedelmévé kiáltatott ki.

A hír nem lepelt meg senkit, mindenki el volt rá készülve. A bolgár notábelek fejedelmé-választó gyűlése régen ülésez már Tirnovában s a jelöltség kérdése nem volt titok. Volt ugyan versenytársa is a bolgár trónra, de hiszen tudjuk, hogy Battenberg herceg az orosz czárnak volt a kandidátusa, a mi annyit jelent, mintha már ekkor kezeiben lett volna a korona. Mellette még Vogorides herceget emlegették, Kelet-Rumélia kormányzójának, Aleko pasának öcsét, kit mint bolgár a bolgároknak független része óhajtott volna leginkább, részint azért, hogy az új államnak nemzeti irányban vetessék meg alapja s ne maradjon orosz vazall-állam, részint pedig azért, mert így közelebb kilátásban remélték Bulgária és Kelet-Rumélia egyesítését. Még Ignatieff neve is szóba jött s a választás előtti napról az a hír érkezt, hogy Battenberg számíthat 60, Vogorides 40, Ignatieff 13 szavazatra. Ez utóbbinak jelöltsége nem is volt komoly s talán csak azért volt emlegetve, hogy az orosz czárnak alkalma nyíljon Európának port hinteni a szemébe ama nagylelkűnek tetsző nyilatkozattal, hogy a bolgár trónra orosz alattvalót nem óhajtat.

Igy lón aztán Battenberg herceg bolgár fejedelem, még pedig nem is szavazattöbbséggel, hanem közfölkialtás útján.

Battenberg Sándor József herceg 1857. ápril 5-én született, mint második fia hesseni és rheini Sándor hercegnek, ennek Battenberg Julia hercegnővel 1851-ben kötöttmorganatikus házasságából. Anyja gróf Hanke egykori lengyel királyi hadügyminiszter leánya, s a hesseni herceg azon időben ismerkedett meg vele, midőn atyja orosz szolgálatban állt, a mikor is a szép lengyel grófnő az összekelés alkalmával hercegi rangra emeltetett s Battenberg nevet nyert, egy Poroszországnak 1866-ban átengedett felső-hesseni jözság után.

Az ifjú herceg atyja a muzsika czár sógora, nővére: Mária Maximiliana Vilhelmina Augusztina Zsófia, 1841. óta Mária Alexandrovna névvel II. Sándor czár neje lévén, — s személyesen is egyike legbensőbb barátjainak. Katonai pályáját is az orosz hadseregben kezdé, melyben a 8-ik dzsidás-ezrednek ma is tulajdonosa. Később osztrák szolgálatba lépett, részt vett az olaszok elleni hadjáratban 1859-ben s végül osztrák lovassági tábornokká lett. Ma is az osztrák hadsereghez tartozik, mint egy dragonyos ezred tulajdonosa. Az osztrák-porosz háború alkalmával ő volt parancsnoka az osztrák részen harcoló német szövetségi hadaknak.

Fia a most bolgár fejedelemmé választott Sándor herceg, valamint testvérei is, ágostai evangélikus protestáns. Katonai nevelését a szász királyi hadapród-iskolában nyerte, honnan 1875-ben mint alhadnagy a hesseni testőrdragonyos ezredbe lépett. Még alig volt husz éves, midőn megnyeré a német császár engedélyét, hogy a török elleni hadjáratban részt veendő, az orosz hadseregbe lépjen. Itt Gurko tábornok alatt azon hadoszlophoz volt beosztva, mely leg-

először kelt át a Balkánon 1877-ben, de mely hadművelet, mint tudjuk, oly szerencsétlennek bizonyult, hogy az előnyomult hadseregnek nyakra-főre kellett megfutamodnia, nehogy visszavonulási útja elvágassék. Plevna ostrománál a Károly román fejedelem parancsnoksága alatt álló tábor-karhoz tartozott s mint a fejedelem hadsegéde sok alkalma nyílt bizonyítania ügyességét és személyes tábornokát. A czári főhadiszálláson is sokat tartózkodott a hadjárat alatt, hol czári nagybátyja igen kitüntette. Midőn Szentpétervárot jelentkezett, mint a ki részt akar venni a hadjáratban, az orosz czár tizenöt háta és kocsiával ajándékozta meg, s egy hadsegédet adott mellé az egész hadjárat tartamára, a mi oly kitüntetés, hogy hasonlóan csak vérszerinti uralkodó hercegek részesülnek. Mind az orosz, mint a hesseni udvarban igen kedvelik, s ez utóbbi helyen az uralkodóháznak ha a trónöröklésre nem is jogosult, de teljesen egyenrangú hercegeül tekintik.

Az orosz-török hadjárat után a Szt-Györgyrenddel felruházva tért vissza Németországba, hol a porosz testőrseregbe osztatván, ott találta a bolgár trónra lett megválasztása.

I. SÁNDOR, BOLGÁR FEJEDELEM.

Kétséget se szenved, hogy e választás nem esett volna rá, ha oly közel viszonyban nem áll az orosz czárral, kinek akarata az új délszláv államban, oly látszik, mindenható. Mindazonáltal több oly tulajdona van, mely a bolgár trón betöltésénél igen alkalmas volt reá irányozni az intéző körök figyelmét. Lovagias, megnyerő modoru, fejedelmi magatartásu s mégis barátságos fiatal embernek mondják. Anyai részről szláv vér is van ereiben, a mi a bolgárok előtt nagy ajánlat. Katonai képzettségét, mint általában szemleli tehetségét dicsérelget emlegetik. Atyja ép oly jó lóban áll a bécsi udvarral, mint a szentpéterváriával, ennél fogva Bécs sem nézi rossz szemmel megválasztását, a berlini udvar meg éppen nem, mert hiszen az ő alattvalója, az ő hadnagya lett most bolgár fejedelem. Anglia sem viseltetik iránta ellenszenvvel, mert testvér bátyja, Battenberg Lajos Sándor herceg angol tengerész-tiszt s a királynő udvaránál nagyon kegyelt, úgy hogy ott csaknem a királyi család tagjának tekintik.

Mind e körülmények szerencsés találkozásának köszönheti, hogy a választás ő rá esett s hogy ő lón az újból fölállított Bulgária első fejedelme.

Egyveleg.

A dominikai forró tó. Nyugat-Indiában Dominikában 2425 lábnyi magasságban egy tengerszem létezik, mely 1875 óta többször magára vonta a természettudósok figyelmét, mint egyik sajátságos alakja a működésben levő vulkánoknak. Óserdő mélyében fekszik ezen kráter-alaku tó, közvetlen szomszédsága igen vad s zordon, maga a tengerszem tojásdad alakú s forró vize, különösen a délkeleti részen, több lábnyi magasságban emelkedik a rendes víztükör felé. A gőz, melyet a forró víz előidéz, oly nagy, hogy a tó egész felületét csak néha lehet látni. A víz maga piszkos sárga színű, kénes hidrogén gőz s alkalin sulphatok vannak benne. A tó partján levő köveken, sőt a szomszéd sziklákon is, a merre a víz kifoly, több hüvelyk szélességű sárga kénszerű leülepedés van. A tó szélén 1800 fok melegség uralkodik s közepe felé még 4 fokkal nagyobb. A legkénes gőzökkel több mérföldnyi körületben van telve s a kráter közelében a kigőzölgés oly erős, hogy néha csaknem lehetetlen kitarítani.

Mise telefonnal. Husvétvasárnapján nagy sereg ember gyülekezett össze a manchesteri Viktória-állomás táviróhivatalában, hogy meghallgassa a halifaxi Square-kápolnában tartott rendes vasárnap istentiszteletet telefon segítségével. Dr. Mellor lelkész prédikációja helyvel-közzel teljesen érthető volt, a közönség által orgonakísérettel énekelt egyházi dalok pedig egészen tisztán hallatszottak. A jelen voltak megegyeztek abban, hogy a kísérlet kitünően sikerült.

A régi Tróját Schliemann egészen ki akarja ásítani s már is nagyon előre haladt a munka. Óriási égés nyomai látszanak sok helyen. Virchow berlini ismert tudós, kit Schliemann magával vitt, elragadtatással ír Schliemann buzgóságáról, s a szintén ott levő Bournouffal együtt tanúságot tesznek Schliemann sokszor megtámadott leírásainak igazságáról.

Himalaya-egylet alakult Indiában oly czélból hogy azon hegység legmagasabb csúcsára felhatolnak. Még ez évben akarják megmászni a nagy Dava-lagirit, melynek magassága több mint 28,000 láb.

Róma alapításának jubileuma. Róma városának lakosai ápril 21-én ünnepelték a napot, melyen Romulus és Remus Krisztus előtt 754-ben Róma városát alapította. Ez alkalomra Róma történeti nevezetességű épületeit ünnepélyesen kivilágították. Az alapítás napjától 2633 év folyt le s az alapítvány még áll s az alapító nevét még mindig fentartja az emlékezet.

Czéllovás léggolyókra. Amerikában az eddigi állatkínzó galamblovás helyébe léggolyó-lovás jött divatba. A léggolyókat e célra szárnykészülékkel ellátva szekrénybe zárják s aztán hirtelen kibocsátják. Az így kiröppent léggolyókat nem kevésbé nehéz eltalálni, mint a galambot. Bogardus, a híres madárlövő NewYorkban, 6013 golyó közül 6000-et ritka ügyességgel szétpukasztott. Az első hibás lövést az 5715-ik golyónál tette s 5987-ig még 12-szer hibázott. A sok lövésben halálra fáradt, vállát összezúzta, s ujjait összevezte.

Galambposták hadi célokra. Mint az orosz „Invalidé” írja, Varsóban már 1874-ben egy postagalamb-telep rendeztetett be. Az első kísérlet alkalmával, Varsó és Bronberg között (144 kilométer) a postagalamboknak több mint fele elveszett, később azonban a további kísérleteknél már egyetlen galamb sem veszett el. A postagalamb óránként 70 kilométert repül. 1876-ban a hadi galambpostákat illetőleg szabályzat is adatott ki s jelenleg Oroszországban már négy telep van 2007 galambbal.

Az orosz-török háború emlékére az orosz kormány külön emléket állított fel. Ez emlékszóbor piramis lesz, tetején az orosz sassal, mely karmai közt a török félholdat s zászlókat fogja tartani.

Merénylet az orosz czár ellen.

A minden oroszok czárjának nincs irigylendő elele. Magas állása, a hatalom, mely környezi, a vigyázat és óvatosság, melyvel életére ügyelnek s mely megfosztja őt attól, a mi az utolsó koldusnak is megvan, az emberi szabad akarattól, — nem védelmezi meg az életére irányzott támadások ellen. Már harmadizben dörögött el ellene a pisztoly s ismét csak véletlennek köszönheti, hogy életben maradt.

Ez év ápril hó 14-én követték el II. Sándor czár ellen merényletet harmadszor. Magáról az esetről az orosz dolgokról kitünően értesülő kölni világlap közölte eddigelé a leginkább hitelt érdemlő jelentést. Mi is ez veszszük alapjául következő sorainkban.

Sándor czár minden reggel ki szokott sétálni 9—10 óra között a téli palotától a nyári kertig. E reggeli séták alkalmával rendszeren a czári palota mentében, a Millionaján végig, a II. Katalin-féle remete-lak mellett szokott elhagyni a tó parton vizszatérni. A czár e reggeli sétáit magánosan teszi, csak nagy fekete kutyája kíséri, — a titkos rendőrök serege azonban folyton szemmel kíséri. A mondott napon (a tizenhárom év előtti merényletnek csaknem évfordulóján) a czár a helyett, hogy szokása szerint balra tért volna vissza, keresztülvágott a palota-téren, mely a téli palota, admirálisai épület, a Sándorkert, a gazdasági muzeum és a tábor-kari épület között terül el s a két utóbbit nevezett ház közötti utcába fordult, mely a Moikán levő dalnok-hídhöz vezet.

A czár már elhagyta volt a muzeum-épület első sarkát s mintegy huszonöt lépésnyire lehetett a másik saroktól, a mint egy férfi-alakot lát befordulni s szembe jönni. A férfi lehetett 30—35 éves, igen magas és szikár. Tisztességes polgári ruhába volt öltözve, fején azonban katonasípka volt orosz kokárdával, a mi Szent-Pétervárott, hol kiszolgált katonáktól és tisztéktől minden utca hemzseg, nem is feltűnő. A férfi zsebredugott kézzel közelédt a czár felé, míg csak két-három lépés volt a távolság közöttük. Ekkor hirtelen kirántott a zsebéből egy revolvért s a czárra süte. Ez visszalépett s kiáltá: „Gospodin!” (Istenem!) De az ismeretlen férfi másodsor, harmadszor is lött a szerencsésére folyvást hátráló czárra. A golyó mind a muzeum-épület negyedik ablaka körül furódott a falba. A merénylő ekkor csak egy lépésnyire volt a czártól, a ki megfordult s megfutamodott a téli palota felé. Mindez alig került egy félpercznyi időbe, s ez alatt senki sem volt látható a mellékutcában a czáron kívül, kit csekély távolságból a lehető észrevétlenül egy titkos rendőr kísért. De ekkor, mintha a földből termettek volna elő, mindenfelől katonák, csendőrök s polgáruhába öltözött rendőrök özönlöttek elő s rárohantak az ismeretlenre. Az első egy rendőrségi őrmester volt. A merénylő most a felé fordult, czélba vevé jobban mint a czárt, mert a lövés összezúzta állkapcsáját, s ekkor a rárohantóktól megragadva, utolsó lövést az ekkor már mintegy tíz lépésnyire levő czár után süte ki. Most kísérle csak meg elmenekülni, — egy csendőr azonban kirántá kardját s lábára vágott, mire a merénylő összerokadt s lepertett.

A czár gyalog jutott el a téli palotáig, mely előtt azonban, mielőtt még a hadsegéd előjött volna a czári fogattal, a rümelettől is kimerült-

ségtől kétszer összerogyott. A nép összecsuportult körülötte, mire a czár egész érthetően mondá a körülállókknak: „Istennek hála, sértetlen maradtam! Kíméljétek a gyilkos életét!”

A merénylőt a szurowi kapitánysági hivatalba vitték. A vizsgálathoz kiderült, hogy még egy zsebkendő se volt nála, mely kitérése világot vethetne s még felhírneműjéből is ki vannak fejtve neve betűi. Csak két díorma tokocsát találtak nála, melyben mérget gyanítottak.

Később kitudott, hogy a merénylő neve Szolowjeff, s most harmincz éves. Vallani nem akart. Arra a kérdésre, vannak-e büntérsai, csak annyit mondott: „Vannak, minden orosz az, a ki emberhez méltó létre törekszik.” De az utóbbi vizsgálatok, a mennyiben tudomásra hoztattak, több érdekes részlet is napvilágra hoztak, melyek a nihilisták szervezetét is ismertetik. Nevezetesen a nihilisták tizen képeznek egy csoportot, kik egy ideig érintkezvén, végül joga lesz mindegyiknek külön csoportot alakítani, melynek ismét tíz tagja van. Így minden nihilista

íránt, annak elegendő magyarázatul szolgál az odavetődött magyar emigránsok magatartása, kik boldogtalan helyzetükben is meg tudták őrizni s érvényre juttaták nemzetük lovagias, bátor, tiszteletet parancsoló jellegét. Bizonyosság erre néhány példa, melyet a szerző fölhoz, nem is a Törökországban is nagy szerepet játszott kitünőségek, minő Kmetty, Guyon, Stein, Kollmann stb., hanem a „kis emberek” kevésbé ismert életéből.

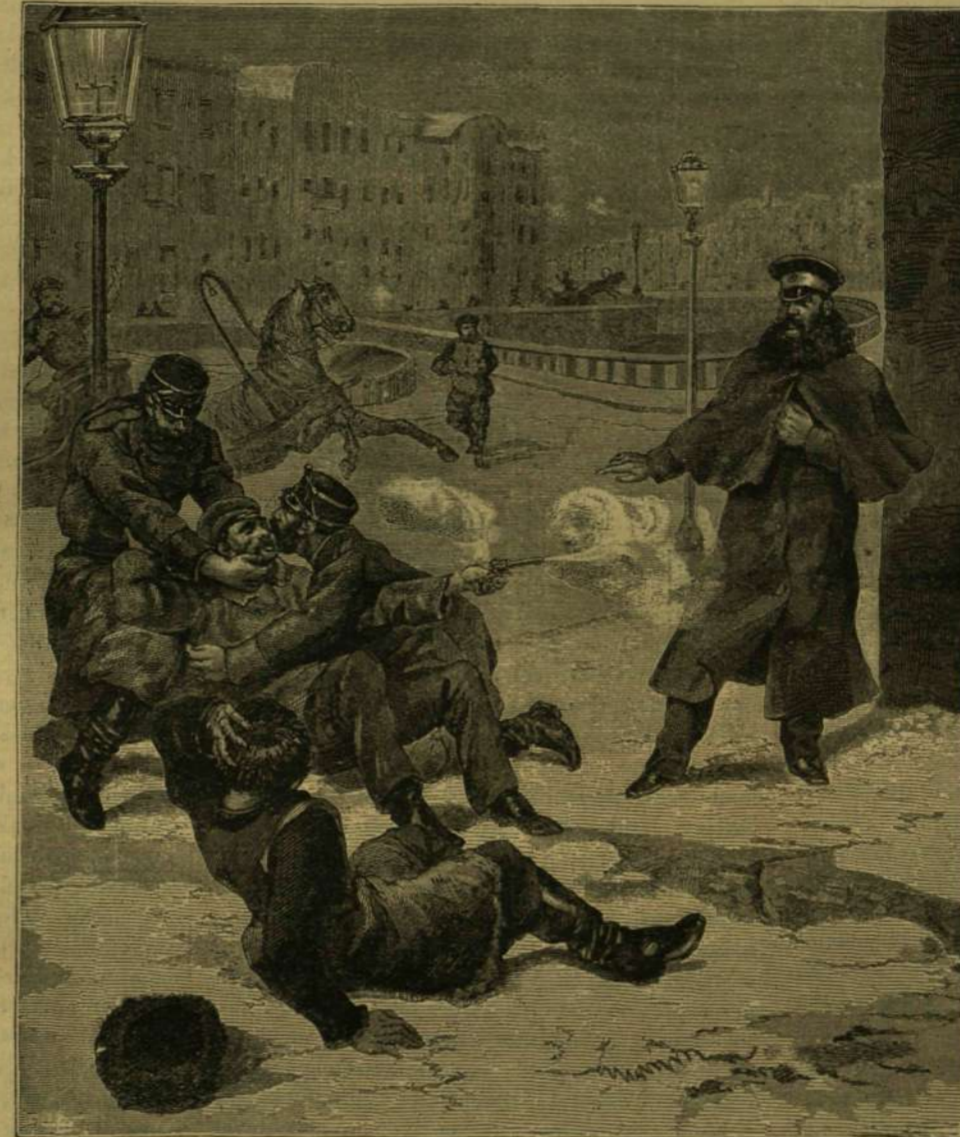
Kanizsay Endre, a szatmári zászlóaljnál volt tiszt, némi küzdelem után egy török efendinek bizodalmit annyira megnyerte, hogy ez őt Szoszopol melletti jözsága felügyelőjévé tette, s annak kezelését, berendezését egészen rá bízta.

Kanizsay, gyakorlati gazdasági ismeretei dacára, nem sokra bírt menni, mindössze egy pár ékélvel kinlódott inkább, mint dolgozott, s azok mellé is magyarokat kelle fogadnia, mert a helybeli paraszt nem igen áll be cselédnek, s ha beáll is, nincs köszönet munkájában.

Ha tehát őt tisztartónak nevezzük, némileg nagyítjuk a dolgot, — inkább olyan paraszti tanyagazdához hasonlított, ki néhány béresnek parancsol, hanem a mellett maga is megfogja az eke szarvát; — ispánja Bakó Imre volt, ugyancsak a szatmári zászlóaljából, a volt kapitány Kanizsaynak volt őrmestere. A törökök mezei laka is rendszeren kőfallal van körülkerítve és háza emeletes s cseréppel van fedve mindenütt. A ház alsó része, mely rendszeren durva kőből épül, istállók és kamrák használatát; felső emelete fából van s ez szolgá lakószobául. Ez építési módnak nem csak azon előnye van, hogy így az istállónak nem kell fedél, a háznak meg nem kell külön alap, hanem a netaláni rablók általi megtámadtatás esetére ez építési mód a házat könnyebben védhetővé teszi, mintha földszintes lenne, szóval az ilyen ház valódi „Block Haus” a kővel kerített udvar közepén. És erre kell ügyelni oly katonas nemzetnek, oly zsványokkal telt országban, noha tán éppen a leirt építési mód miatt kevés eset van rá, hogy rablók a házat támadják meg, inkább az utakon erdők és sziklák közt lap pangva leselkednek a védtelen utasra, s legtöbbször orozva gyilkolnak, rejtekhelyeikből lövén le a semmi rosszat nem is gyanító utast.

E zsványok nagyobb része török, azonban találkoznak keresztény műkedvelők is, leginkább szlávok; de mivel ezek mindig török ruhába öltözködnek és törökül beszélnek, s válogatás nélkül törököt, keresztényt egyaránt lelnek: a világ azt hiszi, hogy a rablók mind csupa török.

Az 1852-ik év nyarán egy hét személyből álló török rablóbanda megtámadta a Kanizsay szomszédját, egy nyomorult kis viskóban lakó bolgárt. A bolgár nem akarta eladni pénzét, s a törökök elkezdtek e rablók irtóztató szokásaként mindenféle kínzásokkal vallatni s kényszeríteni pénze előadására. Egyik török kihuzta handzsárját, s a bolgár fület nyesegette vele, másik a bolgár asszonyt felhúzóttal fenyegette, egy harmadik elővett egy égy úszót, s azzal kezdé a szerencsétlen bolgárt sütogetni. Ez borzasztóan ordított és jajveszékelt, hanem még mindig tagadta, hogy pénze van, a törökök pedig az ordítással nem szoktak törődni, mert nincs rá eset, hogy a másik bolgár szomszédjának segítségére merne menni, s a török bátran rabolhat a falu közepén is.

MERÉNYLET AZ OROSZ CZÁR ELLEN Szent-PÉTERVÁROTT ÁPRIL 14-ÉN.

csak tizennyolez más nihilistát ismerhet: azt a kilenczet t. i., kik közé eredetileg tartozott és azt a másik kilenczet, kiket ő toborzott.

E nagy titkolódzással folytatott vizsgálat eredményei különben csak később jutnak tudomásra. Annyi bizonyos, hogy a nihilisták, dacára a hallatlan bizomny elfogatásoknak, melyeket a merénylet okozott, dacára a kihirdetett ostrom-állapotnak s az embertelenséggel határos vas szigornak, melylyel azt kezelik, — nem érzik magokat megbénítva s folytatják veszélyes üzemüket, mint azelőtt.

„A magyar emigráció keleten”

czimü könyv szerzőjét s magát a művet főnőbb ismertettük. E helyen néhány részletet adunk mutatványul, hogy az olvasó közvetlenül is megismerkedhessen az érdekes emlékiratokkal. Hogy a török nép miért viseltetett oly nagyabecüléssel és tisztelettel a magyar név

Az új-kor legjobb gyógyszere! Orvosi vélemény.

Tisztelt uram! Maláta-készítményeinek kedvező sikeréről már többször meggyőződve, kérem önt, saját használatomra, 15 palackkal a legfrissebb maláta-kivonat-egészségi sörből, postafordultával, utánvét mellett, küldeni. Teljes tisztelettel. Kolozs, 1878. nov. 22. Suger Jakab, gyak. orvos.

Hoff János-féle cs. k. udv. maláta-készítmény-gyár főnökének, Budapest zsidóutca 7-ik sz.

Hoff János maláta-cukorkái minden egybeként eléje teendők.

Több évi személyes meggyőződésem folytán a cukorkák, élektinve jeles gyógyhatásuktól, hirtelen bajokban, a légző- és emésztő-szervek betegségeiben, legkönnyebben emészthetők is, mint a többiekkel, elérve, sohasem okoznak bélgörcsöket, s élvezésük közben a szájból kellemes utóíz hagyunk maguk után. — Budapest, 1879. febr. 24.

Dr. Pelecsny, nyug. v. orvos.

Hoff János főnöke: Budapest, zsidóutca, 7. szám a főposta átellenében.

ÁRAK:
Maláta-kivonatú egészségi sör egy pal. 60 kr., 11 pal. 6 frt, 28 pal. 15 frt, 58 pal. 30 frt, — 1/2 kilo maláta-cukorkák I. 2 frt 40 kr., 1/4 kilo 1 frt 30 kr., 1/2 kilo 70 kr. II. 1/2 kilo 1 frt 60 kr., 1/4 kilo 90 kr., 1/2 kilo 50 kr., III. 1/2 kilo 1 frt, 1/4 kilo 60 kr., 1/2 kilo 35 kr. — Maláta-cukorkák 1 zacskó 60 kr. 30 és 15 kr. — Gyermekmaláta 1 frt. — Sűrített maláta-kivonat 1 üvegcse 1 frt vagy 60 kr. — Egy kész maláta-üveg 50 és 80 kr. Maláta-szappan 30, 60, 40 és 20 kr. Nagyobb megrendelésnél megfelelő engedmény. — A csomagolás legolcsóbban számítatik.

CHIOCOCA-LIKÖR

(Liquor Chioceae fortificans), egbitosabb, legértelmesebb és legjobb SZER A JELENKORBAN különösen a férfi-erő

erősítése és gyógyítása; kellemes, fűszeres ízű és tekintetben a legfinomabb és legemesebb likörök közé tartozik; nem csak mint gyomororvosító, emésztést elősegítő, étvágygerjesztő ital, hanem mint kiválóan bizonyított erősítő és minden testi gyöngeségben szenvedőnek elengedhetetlenül szükséges és erősítő, valamint az idegek frásztása és foz-ezések élénkítése czéljából ajánljatik. Meglehető kellemes és lekesítő hatásában. Ezen köztök a pártján szarnak előbbi egyik vizez-szeréről, mely szótlanul elismert és előkelő egyénetek, valamint köztök-nő iratok is, megtekintésre késen állnak, de nyilvánosságra (máltá-yosság szempontjából) sohasem hoz-zatnak. Ára egy eredeti üvegcse, rópirattal együtt 3 frt. Csomagolás költsége 20 kr. Fő szétosztó raktár: Chioff D. C. gyógyszerháza „az aranyal-”hoz Bécsben, Währing, Herrngasse 26. (hová minden levélbeli megren-delés intézendő). Fő-raktár Budapest: Török József gyógyszerháza. 5163

Dr. Brehmer-féle gyógyintézet tüdőbetegek számára, Görbersdorfban.

(Kimerítően tárgyalva a „Vasárnapi Ujság” 1879. évf. 3. számában.)

Az első, tüdővészések számára alapított, sanatorium, téli kertjével egész éven át nyitva van. A téli gyógymód eredményei semmiben sem állanak a nyáriak mögött. — Ellátási díj hetenként 42 márkától följjebb. — Posta- és táv-írdállomás. — Leveleket és tudakozódásokat elfogad **Dr. BREHMER.**

A Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest, egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárusnál kapható:

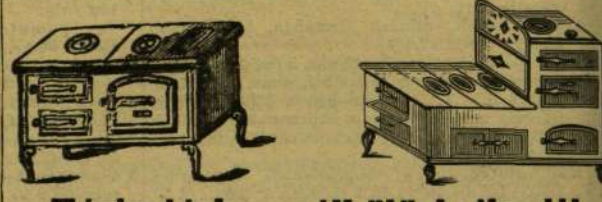
BENECZY IRMA.

A nők hivatása.

Füzeve 1 frt 20 kr

az 1878-ki párisi és több hazai iparkiallitásban kitüntetett.

Házartásban nélkülözhetlen!!!

Legújabb szerkezetű, Magyarország s Ausztriában szabadalmazott

takarék - tűzhelyek

coaks vagy kőszénfűtésre 50% tüzelészer-megtakarítással. Azon kívül mindennemű egyéb szerkeztű asztalalaka és közönséges takarék-tűzhelyek dús választékban 3 frittól egész 600 frittig, továbbá mosókatlanok, esővek és egyéb é szakba vágó tárgyak és eszközök a legolcsóbb gyári árak mellett kaphatók.

Brucky József, fűtőműszer és lakatos-áru gyárában, Budapest IV. ker. hálter. Vidéki megrendelések utánvétellel. 5261

Nyujsunk kezét a szerencsének! 400,000 márka

Főnyereményt nyújt kedvező esetben a legújabb nagy pénzsorsjáték, mely a magyar kormánytól engedélyezve és biztosítva van. Az új tervezet előnyös berendezése olcsó, vagy kevésbé költségös, mint a korábbiaké, és 44,000 nyeremény jó biztos előtérre, melyek között főnyeremények esetleg 400,000 márkával vannak, különölegesen azonban

1 nyeremény a m. 250,000	1 nyerem. a m. 12,000
1 „ „ 150,000	24 „ „ 10,000
1 „ „ 100,000	5 „ „ 5,000
1 „ „ 50,000	54 „ „ 3,000
1 „ „ 30,000	71 „ „ 2,000
2 „ „ 20,000	217 „ „ 1,000
2 „ „ 15,000	531 „ „ 500
5 „ „ 10,000	673 „ „ 300
2 „ „ 5,000	950 „ „ 138
1 „ „ 2,500	24,750 „ „ stb.
1 „ „ 1,500	138 „ „ stb.

A nyereményhúzókat természetesen hivatalból érlel megállapítva. Ezen, az állam által biztosított nagy pénzsorsjáték első legközelebbi nyereményhúzására 1 egész eredeti sorsjegyet csak márka 6 vagy frt 3 1/2 o. b. j. 1 fél „ „ „ 3 „ „ 1 1/2 „ „ 1 negyed „ „ „ 1 1/2 „ „ 90 kr.

Minden megbízás azonnal az összeg beküldése, postautalvány vagy utánvét mellett a legnagyobb gondal teljességgel, mindenki saját keszéhez kapván tőlünk az állam címerével ellátott eredeti sorsjegyet.

A megrendelések a megkívánt hivatalos tervezetek ingyan mellékelteknek, valamint minden húzás után megküldjük felosztás néki érdekelteinknek a hivatalos lejtromot is. A nyeremények kiütése mindig pontosan állami kezeség mellett történik, s vagy közvetlen köldetik meg, vagy az érdekeltek kívánáságra szorint Ausztria nagyobb helyein létesít összeköttetések által teljesítetik. Gyűjtődéknél mindig kezeltetett a szerencse által ugyanott a sok jelentékeny nyeremény között a legelső főnyeremények is lettek gyakran megnyerve, melyek az illetőknek közvetlenül ki is fizetettek. Előre láthatólag az ilyen legszilárdabb alapon nyugvó vállalat egész biztos mindentelő igen élénk részvételre számíthat, amiert ki kérik minden megkötés mellett és pedig minden este f. évi május hó 15-ike előtt hozsánk juttatni.

Kaufmann & Simon Bank- und Wechsel-Gesellschaft in Hamburg. 5284 Vétel és eladás m ndennemű államkötvények, vasuti részvények és kölcsönösorsjegyeknek

U. i. Ezennel köszönetet mondunk az eddig tanúsított bizalomért, s midőn az új sorsolás alkalmával mindenkit részvételre felhívunk, továbbra is azon főgond iparkodni, hogy pontos és szilárd kiszolgálás által nagyra becsült érdekelteinknek teljes megelégedését kinyerhessék. A. F.

A FRANKLIN-TARSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárusnál kapható:

Ujabb költemények.

Irtta VAJDA JÁNOS. Ára füzeve 1 forint 30 kr.

TARTALMA. Alfréd regénye (költői beszély). — Végtelenség. — A kárhozat helyén. — A valói erdőben.

LIPKIK.

51° R. hőségű jód-forrás. Különleges hatással bajnasyv, görvény, csúsz, köcsvény, húgyhólyag-, bőr-és női betegségek ellen. 5266 Fűrdőorvos dr. Kern Henrik.

Különös figyelemre méltó!

TOROK JOZSEF

gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz. Továbbá kapható Budapestben: Pillich F. kir. udv. gyógyszer. (3) korona-utca. — Formáry J. F. gysz. három korona-utca 28. sz. — Ifjabb Dr. Wagner D. városbíróház. — Secheny-hoffer K. gysz. a „nagy Kristófhoz” címzett gyógytárban, Kristóf-tér sarkán; és idősb Dr. Wagner D. gyógytárban, váci boulevard 59 — Egreszy R. gyógyszer. nádor-utca 2. — Széplágy Gy. gyógyszer. a Kálviteren. — Telkesy J. udv. gysz. a vároban. — Wisasek E. gysz. a Kristina-vároban. — Frum J. Schwartzgasser K. gysz. vialyvárosi-u. — Elszdorfer G. gy. Tabánban (Házvezáros) B-utca. — Alsó-Lendván: Kiss B.-nál. — Aradon: Rozsnyai M. gysz. urnál. — Berettyó-Ufalu: Sárthey L. — Bihar-Mező-keresztesen: Greczók L. — Bűd-Szent-Mihályon: Lukács F. — Debreczenben: dr. Róthschek V. E., Tamásy K. Göll N. és Örvényi O. — Duna-Földváron: Nádhera P. — Egerben: Schüttag J. és Köllner Lőr. — Buzsák Lajos gyógyszerésznél. — Eperjesen: Iszpy Gy. — Ersekújvárott: Coniguer J. — Gyöngyösön: Meris N. — Győrött: Lehner F. — Huszton: Keresztes S. — Jászberényben: Teschler E. — Kaposvárt: Kecskesy T. — Karczagon: Báthory B.-nál. — Kassán: Korogtkó A., Wandraschek K., Megay G. és Hegedűs L. — Késmárkon: Genersich C. A. — Komáromban: Grötschel Zs. — Kun-Madarason Jung K. — Leván: Bolman E. — Lőwen-son: Kirchner D., Pokorny E., Pilchta L. gysz. — Mező-Berényben: Baranyi N. — M.-Tur: Borbás J. — Miskolczon: Dr. Csáthi, Szabó és Mayer R. gyógyszer. — M.-Szegeden: Héder L. — N.-Kánizsan: Prager Béla és Belus J. — Nagy-Károlyban: Sötér J. — Nagy-Körösn: Medveszky Gy. — Nagy-Szombaton: Pántonok B. — N.-Vásáradon: Huszka M. és Molnár J. gy. — Nyir-gyházán: Korányi J., Szpókó Alf. gy. és Kovács E. — Pakson: Malatinszky S. — Pécsen: Sipóc J. — Pozsonyban: Piszitry B. — Putnokon: Fekete N. — Rimaszombaton: Hamaliár K. — Rozsnyón: dr. Pösch J. gysz. és Hirsch J. N. — S.-A.-Ujhelyen: Gallik G. és Pinter F. — Sümegyen: Stamborsky L. — Szabad-kán: Józ J. — Szathmaron: Bossin J. Dr. Lengyel M. és Bósádmányi J. — Szegeden: Kovács Albert. — Sz. Fehérvárott: Braun J. — Székelyhídon: Szabó J. — Szombat helyen: Pillich F. — Tarpan: Monó T. — Temesvárott: Tárcsai I. és Pap J. — Tésőn: Agoston Gy. — T.-Ujlakon: Rokyó G. — Tisza-Lőkön: Pinter Pál. — Tokajban: Dr. Juhász P. — Ungvárott: Lám Sándor gyógyszer. — Fránel M. gyógyszer. — Speck J., Peltárszky A. és Kraus A. — Veszprémben: Ferenczy K. — Villányon: Fekete E. — Zirczen: Teljel J. — Erdélyország. Kolozsvárt: Valentini A. és Wolf J. Biró J. — Brassón: Schuster K. L. és Gyertyánffy és Verzár. — M.-Vasárhelyt: Bucher M. — Segesvárt: idősb Misselbacher J. B. — Szaszváros: Rekert E. K. Ezen kitűnő hatás, nem eléggé ajánlató gyógyszerkészítők: Forti László, Lak. Budapest, I. ker. vár, nádor-u. 145.

Központi küldeményező raktár Poston:

Franklin-Társulat nyomdája (egyetem-utca 4.).

FERENCZ JÓZSEF

KESERŰVIZ-FORRÁS

Elismert mint leghatásosabb valamennyi keserűviz között.

Dr. Leube W. a belgyógyászat tanára, Erlangenben. „Nem okoz kelletlen mellékhatást, ha néhány iszagtott, a víz fájdalom nélküli székletet okozott.”

Dr. Korányi Frigyes, tanár és kir. tanácsos Buda-nik ki, hogy enyhén keserű, nem kellemetlen ízű és hogy még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat és emésztést.”

Dr. Gebhardt Lajos, tanár és a Szt. Rókus köz-kor-gyógyintézet, ház igazgatója, Budapest. „Könnyen vethetik és a többi budai víz-kezes aránylag kevesebb mennyiségben és rövidebb idő alatt hoz kedvező eredményt létre.”

Dr. Kiss Sándor, Budapest. „Valamennyi budai keserűvíz között kellemes íze és jeles hatása által tünik ki: gyomor-és bélhurvatál, mozgórított nékredésnél, alhali vérpángának, valamint vertinulásoknál, aranyérmél, étvágytalanságnál stb.”

Dr. Bamberger Henrik, tanár és udvari tanácsos használatnál sincs semmiféle káros hatás.”

Dr. Meynert Th. az elmegyógytan tanára, kormány-egyetemen és a Szt. Rókus köz-kor-gyógyintézetben. „A mérsékelt adagok és azok kiméletes hatása által a körödi egybevágó heveny köreteinél gyakran fontos okijavítást felelnek meg.”

Ezen víz kapható minden gyógyszerháza s fűszeráru-kereskedésben és a forrásigazgatóságnál Budapestben.

RÓMAI PERJOG.

Irtta **Dr. BOZÓKY ALAJOS,** a római jog ny. r. tanára Nagyváradon

Ára füzeve 2 frt.

E munkában a latin műszavak és formulák magyar fordításban is közölve. 5320

Kapható: Budapestben az Eggenberger-féle, Kolozsvárt: a Demjén Inre-féle könyvkereskedésben, vidékről a megrendelések egyenesen a szerzőhöz intézendők legelőszérűbben postautalvánnyal, mire a munka a t. ez. megrendelőknél bérmentve küldetik meg.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre — 12 frt félévre — — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre — 8 frt félévre — — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre — 6 frt félévre — — 3 *

19-dik szám. 1879. BUDAPEST, MÁJUS 11. XXVI. évfolyam.

Gróf ZICHY JENŐ

A SZÉKES-FEHÉRVÁRI KIÁLLÍTÁS.

Együtt született az emberrel azon törekvése, hogy a természeti erők fölött hatalmat biztosítson az észnek, a munkának. A nyers anyagot a szellem, a kézi erő engedelmessé szolgáljává tette s adott neki alakot, életet. Az ipart így alapította meg és a mint ez fejlődött, nemesedett és a művészetet vagyis a tőkély magasabb foka felé tartott, ugy emelkedett a jelenkori civilizáció egyik leghatalmasabb tényezőjévé, mig odáig jutott, hogy most már az emberi munka termékeiből országokra, sőt világra szóló kiállításokat rendezhet, melyek az ipar haladásának és terjesztésének oly hathatós eszközei.

A mult század végén Franciaországban rendezték az első kiállítást s mihelyt ott ez eszme gyakorlatinak bizonyult, hirtelen elterjedt az egész művelt világban. Ma már alig van állam, mely a kiállítás gyakorlati értékét ne aknázza volna ki ipara és gazdasága érdekében.

Magyarországban az iparegyesület kezdeményezésére 1842-ben rendezték Kosdemenyészére és gróf Batthyány Lajos az első, 1846-ban a második országos kiállítást, melyek mint kezdetigen jól sikerültek, habár főleg csak a fővárosi iparosai vettek azokon részt. A ezl, melynek előmozdítására szolgáltak, az volt, hogy honi cikkeinkkel megismerkedjünk s azokat pártoljuk. E kiállítások szolgáltak alapul ugyanazon időben a védegyelet eszméjének.

A kiállítások ügye azonban ezután hosszú három évtizeden át elhanyagoltatott. Kecskemét volt az első város, mely 1872-ben az ottani iparegyelet akkori elnöke, Katona Zsigmond erélyes vezetése mellett országos iparműkiállítást rendezett. A kiállítás aránylag kitűnően sikerült s azóta számos kisebb vidéki kiállítás érlelődött az eszme, míg Szegeden 1876-ban ismét fényes sikerrel érvényesülhetett. A szegedi kiállítás ugyszólván megalapítója volt az időleges országos kiállításoknak hazánkban; mert azon tapasztalatra vezetett, hogy ránk nézve sokkal nagyobb értékkel bírnak a hazai orszá-

gos, mint a nemzetközi világkiállítások. Szeged után Arad, Temesvár, Nagy-Várad, Kassa és Sopron foglalták le maguknak a jövő kiállítás eszméjét, de mindeniket megelőzte Székes-Fehérvár. Itt a harmadik országos kiállítás május 17-én nyílik meg. Gróf Zichy Jenő állt az ügy élére és 1876 óta következetesen munkálkodik annak sikere érdekében. E kiállítás rendezésénél a főczél az volt, hogy a magyar iparnak három év alatti haladását kel-lőképen feltüntethesse és a fogyasztó

közönségnek alkalmat szolgáltatson a legjelesebb megrendelési forrásokkal megismerkedni. De kiváló jelentőséggel bír e kiállítás az iparosokra nézve is, kiknek ez ugyanazt a szolgálatot teszi, mint az iparmuzeumok. Megismerik a kifejtettebb izlést, azt alkalmazni tanulják, szóval tapasztalnak, okulnak. A székes-fehérvári kiállítás terjedelme oly nagy, minő eddig egy hazai kiállítás sem volt. Háromezer kiállító több mint 80,000 négyszög méter helyet tölt be a szebbnél szebb tárgyakkal. A kiállítás tul-

GRÓF ZICHY JENŐ. — (ELLINGER FÉNYKÉPE UTÁN.)